

3. Перешкоди, пов'язані з пошуком інвестицій для реалізації заходів чистого виробництва. Хоча більшість проектів «Чистого виробництва» не потребує значних інвестицій, проте отримання кредитів українських банків для реалізації високо витратних заходів «Чистого виробництва» проблематичне. Причинами є відсутність впевненості в здатності підприємств до повернення кредитів і в економічних перевагах програми «Чисте виробництво».

Взагалі, алгоритм моделі «Чисте виробництво» побудований на основі використання системи безпеки харчової продукції HACCP. Застосування її в агропромисловому виробництві дозволить забезпечити реалізацію цілей економічного механізму соціально-етичного маркетингу і може бути використана для обґрунтування показників покращення діяльності підприємства, враховуючи його екологічну складову.

Висновки. Як нами уже зазначалося, важливе значення має виявлення сукупності факторів, які є перепорою для успішного просування екологічних інновацій серед українських компаній. Як показали проведені дослідження, разом із подоланням інформаційних бар'єрів для успішного розвитку і просування досвіду еко-ефективного маркетингу і підтримки відповідних бізнес-ініціатив необхідні адекватні інституціональні передумови на регіональному рівні.

Ці інституціональні, чи рамочні, умови, на нашу думку, повинні формувати сприятливе зовнішнє середовище розвитку еко-ефективних ініціатив і соціально-етичного підприємництва в цілому. Реалізація даної задачі передбачає інтеграцію цілей еко-ефективності в державну (регіональну) екологічну політику, відповідне нормативно-правове забезпечення, використання різних форм фінансової підтримки еко-ефективних проектів. Доречним, на наш погляд, є також застосування в цих цілях і нових організаційних форм взаємодії підприємництва і держави по підтримці екологічних інновацій, включаючи різноманітні форми співпраці, добровільні екологічні домовленості і програми. Ці висновки цілком відповідають рекомендаціям спеціалістів, що проводили моніторинг реалізації екологічних інновацій в зарубіжних країнах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Денисенко М.П. Вплив інновацій на прискорення розвитку економіки // Проблеми науки. – 2002. – №2. – с. 14–21.
2. Лапко О.О. Інноваційна діяльність як фактор підвищення ефективності вітчизняної економіки // Фінанси України. – 1998. – №6. – с. 31–36.
3. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку: Монографія. За заг. ред. С.М. Ілляшенка – Суми, ВТД «Університетська книга», 2006 – 728 с.
4. Чернова О.В. Інноваційна стратегія як невідімна складова підприємницької діяльності // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія Економічні науки. (Вип.2). – 2001. – №4. – с. 24–26.

УДК: 631.164.23:330.342.166:633.1

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ФУНКЦІОНУВАННІ РИНКУ ЗЕРНА

Погріщук Б.В.

Постановка проблеми. Становлення і розвиток ринку зерна відбувається під впливом об'єктивного діючого закону загальноекономічного розвитку суспільства. Його закономірності адекватні загальним закономірностям ринку, ринковим відносинам. Підвищення якості і безпеки продуктів харчування, що виробляються є беззаперечною вимогою успішного розвитку та ефективного функціонування ринку, що може відбуватись лише шляхом реалізації інноваційної політики та інвестиційного забезпечення науково – технічних досліджень, технологічних регламентів, стандартів, що відповідають світовому рівню.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання подальшого розвитку ринку зерна, а також проблеми світового й вітчизняного зернового господарства відображені в працях: І.І.Лукінова, О.О. Сторожука, В.І.Бойка, С.С.Бакая, М.Г.Лобаса, П.Т. Саблука, І.І.Червена, М.Я.Полоцького, О.К.Слюсаренка, О.Г. Шпикуляка, Ю.П. Воскобойніка, Р.П.Саблука, О.В. Овсянікова, В.Л.Перегуди та інших. Проблеми впровадження наукових розробок у виробництво у сфері агропромислового комплексу та інноваційної політики

переробних підприємств присвячені роботи В.П. Ситника, Б.Й. Пасхавера, В.М. Петрова, В.М. Трегобчука, О.В. Шубравської та ін. Втім, незважаючи на вагомі розробки в даній сфері питання формування зернового ринку на інноваційно-інвестиційного забезпечення потребує подальших досліджень, враховуючи стратегічне значення зерно продукції й сучасні зміни у функціонуванні агропромислового комплексу. Вирішення практичних питань, пов'язаних із поліпшенням ситуації на зерновому ринку ґрунтується, на теоретичних засадах, які є ключем для виявлення наукових підходів стосовно розв'язання проблем стабілізації та покращення ситуації у зерновій галузі.

Виклад основного матеріалу. На даний час зернове виробництво України характеризується структурною незбалансованістю, сучасні господарства на шляху розвитку й ефективного функціонування потребують фінансової, економічної і технологічної збалансованості з переробними підприємствами та обслуговуючими організаціями, що здійснюють матеріально-технічне забезпечення. Лише за таких умов можливі докорінні зміни в соціально-економічній ситуації на селі, інноваційний розвиток, позитивні зрушення у відносинах власності, економічна свобода товаровиробників, насиченість ринку зерном та продуктами його переробки.

В розвитку усього аграрного ринку держави важливе значення мають інноваційні пріоритети, реалізація яких потребує розробки конкретних програмних дій та системи інвестиційного забезпечення. Адже рівень розвитку зернового ринку здійснює суттєвий вплив на рівень і якість життя населення, характеризує і визначає надійність забезпечення продовольчими ресурсами країни, сприяє зміцненню її продовольчої безпеки. За рахунок зернового сектору формується значна частка доходів аграрних підприємств, виробляється близько 18 % валової продукції сільського господарства.

Зерно як ринковий продукт постійно зберігає і навіть нарощує своє валютне наповнення. Необхідно на рівні держави і регіонів визначати напрями продовольчої політики, яка завжди орієнтується на внутрішній та зовнішній ринок. Досить важливо визначитися з основними каналами реалізації продукції та можливостями фінансового відшкодування витрат. В умовах розвитку ринкових відносин, функціонування різних форм власності, джерел і рівня фінансування провідну роль відіграють переваги отримані в результаті впровадження інновацій.

Одним з стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні на 2003-2013 роки є високотехнологічний розвиток сільського господарства і переробної промисловості [1]. Для розвитку і становлення ринку зерна, його виробничої інфраструктури доцільно формувати нові структури на основі персоніфікації власності з обов'язковою участю держави. При цьому основна частина хлібоприймальних, зернопереробних підприємств була приватизована, продана або на аукціоні, а в ряді випадків передана у володіння трудовим колективам або третім особам, здана в оренду тощо.

Заслугове на увагу досвід іноземних компаній, які вийшли на український ринок. Так, датській компанії Trigon Agri, яка орендує землі у Харківській області, за один рік вдалося підвищити врожайність пшениці на цих угіддях з 2,95 до 5,67 тонни з гектара. Агрохолдинги, які працюють в Україні, масово впроваджують західні технології. Приміром, для зменшення витрати пального на трактори і комбайни встановлюють системи супутникової навігації GPS. Система автоматизовано прокладає маршрут руху техніки. У такий спосіб заощаджується близько 30% енергоресурсів, крім того, система GPS контролює витрати мінеральних добрив. Технологію No-Till передбачає висаджування насіння без розорювання землі, що дає змогу зменшити технічний парк, відповідно – витрати на його утримання, заощадити на пальному й добривах.

Практика свідчить, що один із основних резервів підвищення ефективності виробництва полягає в конкретній дії економічних важелів. Тому ефективність виробництва того чи іншого агроформування проявляється у ступені використання економічних факторів інтенсифікації виробництва (забезпеченість матеріально-технічними засобами та обіговими коштами, поінформованість про кон'юнктуру ринку збуту, висока якість продукції).

Слід відмітити, що інноваційний процес має безперервний характер. Він не закінчується впровадженням – першою появою на ринку нового продукту, послуги чи доведенням до проектної потужності нової технології [2]. Процес не переривається і після впровадження, тому що в міру поширення новинка удосконалюється, стає ефективнішою, набуває нових споживчих властивостей. Це відкриває для неї нові сфери застосування, нові ринки, а отже і нових споживачів, які приймають даний продукт чи технологію як нові власне для себе. Таким чином цей процес спрямований на створення потрібних ринків продуктів і здійснюються в тісному взаємозв'язку з середовищем. Стратегічний аспект інноваційної політики на зерновому ринку полягає в можливості розробки і реалізації довгострокових інноваційних програм і проектів, що забезпечують досягнення поставлених цілей розвитку.

Високих результатів підприємства можуть досягати лише за систематичного і цілеспрямованого новаторства, націленого на пошук можливостей, які відкриває середовище господарювання щодо виготовлення і впровадження нових видів товарів, нових виробничих і транспортних засобів, освоєння нових ринків і форм організації виробництва. Це передбачає особливий, новаторський стиль господарювання, в основі якого — орієнтація на нововведення, систематична і цілеспрямована інноваційна діяльність [3].

В сучасних умовах сільськогосподарські товаровиробники зіткнулися з проблемою скорочення державної фінансової підтримки, що призводить до порушення технології вирощування зернових культур та зниження якості. А як відомо успіх будь-якого товару на вільному ринку визначається, передусім, його якісними показниками.

Розвиток інвестиційної діяльності на сьогодні є актуальним завданням для підприємств різних форм господарювання, адже він спрямований на створення привабливого інвестиційного середовища. Враховуючи обмеженість фінансових ресурсів та необхідність подолання подальшого спаду виробництва потрібно ґрунтовно будувати політику формування необхідної фінансової бази інвестування на основі оптимального поєднання використання власних і позикових коштів та залучення капіталу на найвигідніших умовах. В сучасних умовах ведення господарства для підприємств найбільш суттєвими джерелами фінансування інвестиційної діяльності повинні стати власні та залучені кошти.

Слід зазначити, що в умовах ринкової економіки основним джерелом фінансування інвестиційної діяльності на підприємствах слугують їх власні кошти. Однак через недосконалість податкової системи та непосильного оподаткування, високих цін на енергоносії, транспортні та інших тарифи діючі підприємства не мають можливості підвищувати рентабельність і накопичувати прибуток для розширеного відтворення основних фондів, що, в свою чергу, не дозволяє їм модернізувати виробничі процеси. Тому, як правило, інвестиційна діяльність підприємства лише за рахунок власних коштів майже неможлива. Використання внесків засновників або випуск звичайних акцій є найдоцільнішими джерелами фінансування інвестиційної діяльності, оскільки не вимагають обов'язкових відрахувань за користування капіталом. Залучення додаткових джерел фінансування вимагає додаткових витрат грошових коштів з боку підприємства. В умовах хронічної нестачі фінансових ресурсів як на макро-, так і на мікроекономічному рівні фінансування інвестиційних проектів, як правило, здійснюється за рахунок позикових коштів, не останню роль серед яких відіграють кредити міжнародних інвестиційних організацій.

Нині в Україні відбувається процес розробки та впровадження й нових підходів й у політиці державного регулювання ринку зерна. Для переходу до регульованого сільськогосподарського ринку вплив держави має здійснюватися через підтримку пропозиції і споживчого попиту (місткості ринку), цінову підтримку стратегічно важливих видів продукції, пільгове кредитування виробництва окремих видів продукції, бюджетну підтримку експорту, митно-тарифне регулювання тощо. При цьому державне регулювання має органічно доповнювати процеси ринкової самоорганізації, перебувати із ними у динамічній рівновазі, як дві складові єдиного економічного механізму. Головною

ціллю інвестиційної політики є державна підтримка інвестиційних проектів, створення сприятливих умов для його розвитку. Не дивлячись на значні капітальні вкладення, ефективність функціонування поки що не покращується. Це пов'язано з тим, що виділені кошти все-таки недостатні для становлення матеріально-технічної бази, а також з відсутністю чіткого механізму розподілу цих коштів і контролю за їх використанням.

Невід'ємною складовою інвестиційного розширення є постійне залучення нових ефективних факторів виробництва. При цьому конкурентоспроможність капіталу в багатьох аспектах ґрунтується на готовності та спроможності країни до впровадження інновацій. В умовах, коли вартість матеріально-технічних і енергетичних ресурсів значно зросла порівняно з вартістю сільськогосподарської продукції, проблема енерго- та ресурсозбереження стала пріоритетною у зерновиробництві й поставила перед науковцями завдання пошуку шляхів зниження витрат матеріально-технічних та енергетичних ресурсів.

Інноваційна діяльність в зерновому господарстві як багатоаспектна проблема не є достатньо вирішеною на господарському, регіональному і державному рівнях, що ускладнює ситуацію з впровадженням і використанням результатів науково-технічного прогресу, яка є наслідком як внутрішніх так і зовнішніх чинників.

Разом з тим ефективність впливу інноваційної діяльності на розвиток зернового ринку, на нашу думку, визначається врегулюванням наступних складових: удосконалення законодавчої бази, що регламентує і стимулює інноваційну діяльність; наявність фахівців у сфері інноваційного менеджменту, зі знанням специфіки ведення зернової галузі; подолання інертності багатьох керівників до сприйняття й застосування нових розробок;

активізація інвестування інновацій, застосування всієї множини їх джерел, передусім забезпечення державної підтримки, мобілізація власних засобів зернових господарств, прийнятні умови кредитування; розвиток інфраструктури інноваційної діяльності, впровадження дієвих механізмів управління науково-технічною діяльністю, який сприяв би ефективному функціонуванню ринку зерна.

Висновки. Інноваційно-інвестиційне забезпечення ефективного функціонування ринку зерна в Україні на даний час є однією з найактуальніших проблем усього агропромислового комплексу. Інвестиційна підтримка інноваційної діяльності не може бути забезпечена в повному обсязі без розвиненої фінансово-кредитної системи, фондового ринку, розвитку науки та техніки. Необхідність інвестицій викликана, зокрема, необхідністю оновлення або заміни наявної матеріально-технічної бази виробництва, її удосконалення чи модернізації у зв'язку з моральним чи фізичним зношенням основних засобів виробництва, впровадження у виробництво нових сортів зернових культур, потребою у введенні виробництва на основі принципово нових технологій вирощування, збільшенням обсягів виробництва та освоєння нових видів діяльності.

Серед заходів інноваційно-інвестиційного розвитку зернового ринку слід відмітити: запровадження сучасних інноваційних проектів як у виробничу так і переробну сферу; розробку нових інноваційних підходів які забезпечили б ефективне освоєння перспективних інноваційних рішень; реорганізації підприємств на основі конкурентоздатної техніки та застосування новітніх технологій; активізації внутрішніх джерел зростання, розширення виробництва і продажів на внутрішньому ринку вітчизняної продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України „Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності” № 433 від 16 січня 2003 р. // www.rada.gov.ua.
2. Дацій Н.В. Економічний зміст інноваційної діяльності в сільському господарстві // Агросвіт №18, вересень 2008 р. – С. 10
3. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності – К.: Видавничий центр „Академія”, 2005. – 400 с.